

Enghelz's new numbers 4300 161

HÍRDETÉSI DÍJAK: Hírvonatban, hirdetésnyomtatásban, nyilttérben 300, közgazdasági közleményben 800 lej szavanként (legkevesebb 20 szöveg). Keretes hirdetés négyzetcentiméterenként 300 lej. Gyászjelentés négyzetcentiméterenként 350 lej. Díjak előre fizetendők.

A FEHÉR KÖNYV
FEKETE ADÁTAI

A Szovjetszövetség részéről hivatalosan a moszkvai megállapodásra, és hangsúlyozzák, hogy az eredményes munka feltétele az, hogy a békeértekezletet megelőzőleg a helyettes külügyminiszterek végleges megállapodásra jussanak.

Upvancsak Bvrnes kijelentése szerint egyedül még Franciaország nem asta be-
leegvezését a négy nagv hatalom külügy-
miniszttereinek találkozőjához. A francia
hozzájárlást kedd délelöttre várják.

Magyar Testvének! Saját erőnkre vagyunk utalva. Jövünk attól függ, hogy mekkora elszántsággal és áldozatkészséggel s milyen egységben sorakozunk fel a közös feladatok megoldására. Aki felelősséget érez népéért, nem zárkozhát el.

A MNSZ Országos Végrehajtó Bizottsága

A perza kérdés önmagától való megoldása után a Biztonsági Tanács újból nehéz feladat előtt áll. Legújabb jelentések szerint Lengyelország már be is jelezte győztesét az Egyesült Nemzetek Szervezetének től kéri hivatában, a szpanyol kérdés megvitatására vonatkozó kérélmét. Renter úgynökség úgy írja, hogy a francia kormány, amellyel eredetileg elfutott a szpanyol ügyet, támogatni fogja a lengyel kormány álláspontját. Ezzel szemben minden jel arra mutat, hogy sem Anglia sem pedig az Egyesült Államok nem szándékoznak részt venni a tárgyalásokban, tehát a kérdésnek erővel intézkedéseket hozniuk kell.

A Fehér Könyv azzal a megállapítással zárul, hogyha ebben az évben rossz termés lesz, a világra mérhetetlen szociális és élelmiszerhiány következik be, és ennek következménye mérhetetlenek.

HIREK

Naptár

Szerda, 1946. április 10. A nap 6 óra 26 perccel kezdődik és 6 óra 42 perccel ér véget. — Kat.: Éreklél. — Prot.: Zsolt. — Ort.: Foranc. — Zsidó: 5706 év, Mészák 9.

Brassói mozgóképműsor

Aré: A győzelem. — Astra: A titkos megbízás. — Capitol: Első halál. — Ceres: Csakidőnk országa (magyar film). — Lumina: Aki mer, az nyer. — Redut: Egy tölgyesek tölgye. — Romania Liberă: Kilenc ember. — Scala: Az ártatlan ember (III. rész).

Szolgálatos gyűjtemények Brassóban

Kedden: Neustädter, Szabadságút 5. és Lukács utca 20.

Szerdán: Jokollus, Kápa utca 17. és Mészák utca 74.

— A Romániai Magyar Irodák Szövetségének választmányának legutóbbi ülésén elhatározta, hogy az Irodák Szövetség évi közgyűlését a Magyar Népi Szövetség évi közgyűlésével egyidőben és ugyanazon a helyen tartja meg előrelátólag májusban, egy székelyföldi városban. Az Irodák Szövetség vezetője felkéri a Szövetség tagjait, hogy lehetőleg teljes számban jelenjenek meg, amennyiben azonban ez nem lehetséges, a különböző városok irodaszövetségi tagjai legalább két-két képviselővel a városban élő szövetségi irodák bizalmát bíró megbízottat küldjenek ki.

— Gyapotot kapnak a Kézdivásárhelyi tejbeszolgáltatók. Kézdivásárhely polgármestere közölte, hogy mindazok, akik 1946. április 10-ig tejet szolgáltatnak be a fegyverszüneti szerződés jóváértékelési céljaira, gyapotot kapnak a beszolgáltatott érték 10 százalékaig.

— A brassói magyar nők figyelmébe. A Magyar Népi Szövetség brassói tagozatának női csoportja 12-én, pénteken fél négy órakor nagyszabású gyűlést tart. A gyűlésen az újra megindítandó női munkák alapját fektetik le, de műsorszámok közbeiktatásával a megjelentek szórakoztatásáról is gondoskodnak. A MNSZ női szakosztálya kéri a brassói nőket, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a gyűlésen, ezzel is bizonyítván a munkakészségüknek és demokratikus öntudatuknak.

— Magyar áruszállítások Romániába. A román-magyar kereskedelmi egyezmény alapján Magyarország február 28-ig a következő árut és terméket szállította Romániának: 37,850 darab villanygép, 150,958 kiló elektrotechnikai anyag, 72,500 darab Wolfram-szál, 23,328 kiló nyomdapi, 2473 kiló kábel, 478,200 kiló, fengeri 68,448 kiló, cserzőanyag, 30,000 kiló kenderzsín, 1030 kg. 478,200 kiló gép- és alkatrész.

— Egy szabótársfelügyelő letartóztatása. A rendőrség több bűnös kereskedő feljelentésére orizette Radu Constantin bukaresti szabótárs-felügyelőt, akit azzal vádolnak, hogy a kereskedőktől nagyobb mennyiségű árut zsarolt ki.

— Halálos kimeneteli baleset. Az elmúlt vasárnap az UAB labdarúgó csapata egy mérkőzésről visszatérve a Vidombák és Brassó közti utszakaszon súlyosan megsebesült motorerőpáros férfit talált. A sebesültet azonnal tehergépkocsijukra tették és becsatlakozták a Marosúj közúthoz. De mielőtt megérkeztek volna, a sebesült kiszorult. A vizsgálat során a rendőrség megállapította, hogy a baleset áldozata Gocsmann Gyula brassói lakos.

— A fővárosi pékparti munkások adománya a szilvölgyi bányászoknak. A bukaresti pékparti munkások, miután egyezbent már tanújelét adták a bányászok iránt érzett bajtársaságuknak, most újból elhatározták, hogy a nekik járó lisztet a szénésárat folytató bányászoknak adják. A bukaresti Herdnamol munkásai erre a célra 5000 kiló lisztet ajánlottak fel, a többi kenyérgyárak és pékműhelyek munkásai pedig további 15,000 kiló lisztet adtak össze.

— Még egy női alkalmazott került vezető állásba Marosvásárhelyen. Lapunk nemrégiben beszámolt arról, hogy a marosvásárhelyi anyakönyvi hivatal vezetőjévé nő neveztek ki. Úgy látszik működésével meg vannak elégedve, mert a lapok most arról

Hozzászólás a Székelyföld iparosításához

Háromszékmegye lappangó kincse: az eddig ki nem használt vízierő

(Sepsiszentgyörgy) Székely vagyunk két elemből tevődik össze: a természeti kincsekből és az emberi alkotásokból. Természeti kincseink bőven van, de hogy azok nemzeti vagyonná alakuljanak át, ahhoz okosan kell dolgoznunk.

Természeti kincseink közül itt a folyókákban rejlik energiával foglalkozom, még pedig Háromszék vármegye határain belül.

Háromszék vármegye területe két vízvidékhez: az Ölt és a Szereth folyók vízvidékéhez tartozik. Az Ölt vízvidékén nincsen olyan természeti adottság, ahol nagyobb energiamegtakarításra lehet számítani. Maga az Ölt folyó és legnagyobb mellékfolyója: a Feketefölgy, aránylag kis esésű. A rendelkezésre álló vízmennyiség és annak az időben való állandósága nem üti meg azt a mértéket, hogy a vízforrásokon nagyobb teljesítőképességgel vízértéket lehessen létesíteni. Különben is ezeknek és mellékfolyóinak vízi ereje a létező kisebb vízhasználatokkal már ki van merítve.

A Szereth folyó háromszékmegyei mellékfolyói: Az Ölt, Bodza, Baska, és Bodza folyók. Az Ölt folyó Háromszék megyére eső mintegy 15 km. hosszú szakasza 1700 lóerőt képvisel, ez pedig az Ölt folyó vízerejével egyenlő értékű. A Baska és Bodza folyókban a természeti adottságok olyanok, hogy nagy teljesítőképességgel vízértéket létesíthetünk meg van a szükséges és elegendő feltétel.

Különösen a Baska folyó helyzeti energiája rendkívül nagy és ezt annak köszönheti, mert a vele 11 km. távolságban párhuzamosan folyó Bodza felett állag 300 méterrel van magasabban és völgye, valamint a Cseres patak mellékfolyójának völgye rendkívül alkalmas nagymennyiségű víz tárolására. Ha a Cseres patak torkolata alatt a Baska völgyét mintegy 200 méter hosszú és 25 méter magas völgyzárógáttal elzárjuk, úgy e gát mögött 780 kat. hold felszínű, 22,5 millió köbméter tartalmú mesterséges tó keletkezik. Ha e mesterséges tóból a vizet csatornán (részben alagúton) a Bodza völgyébe átvezetjük, az ott előálló 300 méter esésnél állandóan 10 ezer lóerőt termelhetünk, a mi 7350 kilowattot s évi 8000 órással üzem esetén 58 millió 800 ezer kilowatt órát jelent (ma kilowattóránként 300 lejti fizetünk s ha pénzre áttérteküljük ezt az erőmennyiséget, csillagászati számot: 17,5 millió lejti kapunk.) A Baska-folyó tárolt vizének a Bodza folyóba való átvezetésével ennek 2,8 köbméter másodpercenkénti kis vízmennyiségét 6 köbméterre növelnénk, úgy, hogy annak kilométerenkénti vízi ereje 136 lóerőről 291 lóerőre emelkedne, tehát egy 10 kilométer hosszú műcsatornával a Bodza-folyón kö-

zel 3000 lóerőt lehetne termelni.

A háromszéki síkság peremétől ez az energiatorrás 20-25 kilométer távolságra van. A helyi viszonyok vízérőse telepítéséhez kedvezők. Szóval itt van a lappangó kincs és várja az emberi tevékenységet, hogy az a székely nemzeti jövedelem tényezőjévé váljék. Természetes, hogy egy ilyen hatalmas vízérőse telep és a hozzácsatlakozó villamos vezeték megépítése hatalmas tőkét igényel.

A mesterséges tó létesítésének meg-

léme az a kedvező hatása, hogy a nemzeti folyók mentén az árvízkarok is csökkentenék, mert az olyan vízfolyások, amelyek nagy tavakon folynak keresztül, sokkal egyenletesebb vízjárásuk és a tavak csökkentik az árvízfenyegetést. Ezen az alapon meg lenne az indoka annak, hogy a tárolómedencét állami beavatkozással építsék meg.

Zayzon Géza
okl. mérnök
nyug. műszaki főtanácsos

A jelenlegi árak és munkabérek rögzítését vallja legfontosabb feladatának az ipari és kereskedelmi miniszter

(Bukarest) Az „Argus” című gazdasági lap részletes beszámolója közli a kereskedelmi és ipari kamarák vezetőinek fővárosi értekezletéről.

Az értekezlet Bejan Petre ipari és kereskedelmi miniszter záróbeszédével fejeződött be. Bejan kijelentette, hogy valamennyi felvetett kérdés ismert előtte s több ilyen kérdés megoldása már folyamatban is van. Beszámolója eredményeképpen a kereskedelmi és ipartügyi miniszter öt pontban foglalta össze minisztériuma célkitűzéseit.

Igy elsősorban szükségesnek tartja, hogy a jelenlegi keretszerződésekben

megállapított fizetéseket ne módosítsák. Hasonlóképpen senki se számítsa az árak emelésére, mert bármilyen történék, újabb árszámítást nem engedélyeznek. A termelési tervek összehangolása a megkötés, hogy a termelői egyesületekbe tömörüljenek. Egy másik célkitűzése az ipari és kereskedelmi minisztériumnak, hogy minden állampolgár számára megszabják a megfizetés és a részes termékek legalacsonyabb határát. Végül a főváros, a vidéki városok és az ország iparvidékei ellátásának biztosítását is fontos teendőjének tekinti az ipari és kereskedelmi minisztérium.

A bombakárosultak és építőiparosok vasárnapi népes gyűlése kimondta a Brassói Újjáépítési Szövetkezet megalakítását

A Szövetkezet elnöke Socol Andrei főmérnököt választották meg

(Brassó) Többszázfőnyi közönség jelenlétében vasárnap délelőtt alakult meg a Brassói Újjáépítési Szövetkezet.

A Scala mozi nagyerőműben nagyszabású megjelent bombakárosultak soraiban ott láttuk az Országos Szövetkezeti Intézet kiküldöttjeit, a városi mérnöki hivatal képviselőit, a helybeli építőipari munkaadók és munkások szakszervezeteinek számos tagját.

Duicu Ioan, a bombakárosultak brassói szervezetének elnöke, megnyitójában rámutatott a szövetkezet fontosságára. Csak minden egyes összefogásával lehet helyrehozni azt a nagyméretű rombolást, aminek a város közel két éve áldozatul esett. Itt a szervezkedés alulról felfelé történik és így méltán állítható a román rádió minapi adásában Brassót olyan város mintaképül, mely elsősorban saját erejéből kíván újjászülni.

Bochis Gábor az egyes károsultak képviselői között mutatott rá, ha egymagunkban a kárnak valamit elérni. Még az itt helyben gyártott cementért is kárvárítást kell járni. E visszas helyzetben

csak a szövetkezeti összefogás segíthet. Hettmann Antal bombakárosult azt kérte, hogy ne a bombakárosultak utolsó filléréiből kívánják a szövetkezeti tőkét összehozni, hanem az egész város vegye ki a részét a hozzájáruláshoz.

Dula Gheorghe az építőipari kisiparosok és rokonszámak részéről üdvözlö a szövetkezeti megmozdulást és ehhez a szakszervezet támogató közreműködését igéri.

Ionescu Gheorghe építészmérnök hangsúlyozta, hogy a helyreállítási munkáknál nem támaszkodhatunk, csak az államra, amely maga is hadikárosult és hadikat, állomásokat, üzemeket, utakat és vasútvonalakat kell újjáépítenie.

Dimitriu, szövetkezeti megyei kiküldött az építési szövetkezetek külföldi példái és azok működését ismertette, majd nagy vonalakban az alakuló új szövetkezet alapszabályairól adott tájékoztatást.

A gyűlés ezután kimondta az új szövetkezet megalakulását. Az elnevezés és a részjegyek nagysága fölött vita alakult ki. Az elnevezés kérdésén a közgyűlés a végrehajtóbizottság hatáskörébe utalta azaz, hogy bármely szövetkezeti tag erre vonatkozóan javaslatot tehesz. A részjegyek nagyságát a tervezett 40 ezer lejről, a bombakárosultakra való tekintettel, 30 ezer lejre szabták le.

Az ülés beszédei vegyesen román és magyar nyelven hangzottak el. A fontosabb román nyelvű bejelentéseket Halász Kálmán építészmérnök ismertette a többségükben magyarajkú résztvevők előtt.

A gyűlés végén a szövetkezet élére közfelkeltással a következő vezetőséget választották meg:

Elnök: Socol Andrei, városi főmérnök.
Végrehajtóbizottsági tagok: Duicu Ioan, Dula Gheorghe, Hettmann Antal, Ionescu Gheorghe és Silca Sever építészmérnök.
Felügyelőbizottsági tagok: Balăna OSZI kerületi igazgató, Negru mérnök és Vușmuc Radu.

Felügyelőbizottsági helyettesek tagok: Anca Dăneș, a bombakárosultak helyi szervezetének pénztárosa, Antal András ugyanennek a szervezetnek a titkára és Oláh István építési vállalkozó.

A szervezőbizottság tagjai: Crăciun Vasile, építészmérnök, Halász Kálmán építészmérnök, Piroksa János építési vállalkozó, Schmidt Károly építészmérnök és Strelinger Ernő mérnök.

A megválasztott új vezetőség részéről Socol Andrei elnök mondott köszönetet és bejelentette, hogy az alakítások elintézése után a vezetőség azonnal a tettek mezejére lép...

Budapest főpolgármesterének köszönőlevele Suciú Camil nemzetiségügyi államtitkárnak

(Brassó) Lapunk minapi számában megírtuk, hogy Kovács József Budapest főpolgármestere levelet küldött Suciú Camilhoz, a nemzetiségügyi minisztérium vezetőtitkárához, amelyben köszönetet fejezte ki 1000 budapesti gyermek Romániába való meghívásáért. Most a birtokunkba jutott levél másolata alapján közöljük annak pontos szövegét.

Vezetőtitkár ur!
Mélységes megköszönéssel és elismerő köszönettel vettem a külügyminisztérium átiratát, amely a nyári szünidő tartama ezer budapesti gyermeknek teszi lehetővé a Romániában való nyaralását. Nagy örömmel és lelkesedéssel indítottuk meg a szervezés munkáját és remélem, hogy két héten belül megszerve-

zük az odaküldendő gyermekek csoportját azzal a tíz főnyi személyzettel együtt, amely az odaérkező gyermekek iskolanevelését és felügyeletét ellátja.

A kis magyar árvák szomorú körülmények között élő anyjai valamennyien meg vannak győződve róla, hogy az Önök részéről jamegy őszinte szeretettel és mély emberi érzéssel felajánlott venűgyszeretettel érzetük fogják testi-lelki jóhatásait a vendégül látott gyermekekre.
Budapest lakossága nevében az őszinte öröm és megkülönböztetett szeretettel érzésével szorítjuk meg a felénk nyújtott segítő kezet és a mindenható Áldását kérjük az Önök önzetlen meümozgalmaikra.

Áraderok Vezetőtitkár urnak őszinte híve
Kovács József

számolnak be, hogy a marosvásárhelyi városháza népielőtti ügyosztályának vezetőjévé is nót neveztek ki. Az új vezetőt Barabás Teréznek hívják és 27 éve áll a város szolgálatában.

— Hatalmas tűz pusztított Dedrád községben. A Régen szomszédságában lévő Dedrád községben az elmúlt héten tűz ütött ki. A környékbeli tűzoltók több mint 24 órán keresztül dolgoztak a tűz elfojtatásán. A anyagi kár több

mint 200 millió lejti tesz ki. Porrá égett 12 ház, a hozzátartozó belsőeségekkel, istállók, több tehén, disznó és nagyon sok baromfi. A tűz okát eddig még nem tudták megállapítani. Valószínűnek tartják, hogy jászó gyermekek okozták. Az oltásból a környékbeli falvak lakossága nemzetiségi különbség nélkül kivette részét.

Háromszékmegye 46 községében megszűnt az állami magyar kisdudóvó

(Sepsiszentgyörgy, a N. E. tudósítójától.) Háromszékmegyében 83 olyan magyar nyelvű kisdudóvó működött, amelyeket még 1940 év előtti kormányok létesítettek. Ezek az óvodák hasznosak voltak, nagyon sok munkát végeztek a gyermekek kapott itt egész napra való gondoskodást és nevelést. A szülő a kora reggeli órákban beadta az óvodába a gyermekét, ő pedig zavartalanul végezhette a napi munkáját. Eppen ezért kellett meghökkenést kelt a Hivatalos Lap 49. számában megjelent nemzetnevelésügyi miniszeri rendelet, amelynek értelmében Háromszékmegyére eddigi 83 óvodája közül csak 7-et tartott fenn, míg a többi 46 község-

ben nem létesített óvodát állásukat.

A rendelet megjelenése után rendkívüli ülésre jött össze a háromszékmegyei tanügyi alkalmazottak szakszervezete és a Magyar Népi Szövetség megyei intézőbizottsága. A tanügyi alkalmazottak szakszervezete emlékiratot juttatott el a nemzetnevelésügyi miniszterhez, amelyben kéri a határozat megváltoztatását. Hivatkoznak arra a közoktatásügyi törvényre, amely a 20 tanulólétszámmal rendelkező községekben iskolák és óvodák létesítését írja elő. Emlékiratukban azt is kifejezésre juttatták, hogy nem a meglévő óvodák megszüntetését, hanem új óvodák lé-

tesítését kell szorgalmazni.

Valamennyi érintett községben a Magyar Népi Szövetség helyi intézőbizottságai rendkívüli ülésen tárgyalták le a miniszeri döntést és a megyei intézőbizottsághoz beérkezett jegyzőkönyvek tanúsága szerint egyöntetűen állást foglaltak az óvodák fenntartása mellett. A vármegyei MNSZ intézőbizottsága Szász Imre elnökletével szintén foglalkozott az ügygel és szintén hasonló állást foglaltak el. A vármegyei intézőbizottság a tanügyi alkalmazottak szakszervezetével egyidejűleg szintén emlékiratot juttatott el a nemzetnevelésügyi miniszterhez, valamint az MNSZ országos végrehajtóbizottsághoz.

Öt szovjetművész beszél a művészetről, a világról és a testvéri népek szabad hazájáról

(Brassó) Ritka vendégei voltak Brassónak. Nem mulaszthattuk el, hogy fel ne keressük őket. Öt ragyogó egyéniség, együtt. Az első Safran, a cellóművész, akinek nevét már világszerte ismerik. Sóvány, barna, villogószemű fiatalember. Kissé bátoriatlanul tesszük fel neki a szokatlan kérdést: hány éves? Közvetlen egyszerűséggel válaszol. Kiderül, hogy mindössze huszonhárom és már mindenütt ismerik.

A hangszeréről érdeklődünk. Nem is sejtettük, hogy a szürke kérdésre milyen színes választ kapunk.

A nagy októberi forradalom után a szovjetkormány állami tulajdonba vette a birodalom művészi értékeit, így a különösebb értékű hangszereket is és a Leníngrádi Ermitage-ban helyezte el azokat. Innen adják ki esetenként az arra legérdemesebb magyar művészeknek egész életükre. Így jutottam én is Amati olasz mester 1630-ban készült remekművéhez. Sejtettem, milyen örömmel vettem a szovjetkormány értékes ajándékát.

Tihomirova Irén, a moszkvai Nagy Színház baletszólistája is csak huszonöt éves. Románián kívül már Irakban, Iránban és Bulgáriában is fellépett. Nyolc éves kora óta táncol, de azért közben a középiskolát is sikerrel végezte.

„A népek vagyok és a nép az enyém” mondja kedves közvetlenséggel. Nagyon büszke 6 éves kis fiaskájára.

Bulatova Munira. Furcsa hangzású név. Kiderül, hogy tatár. Ritka szépségű nő. Kedvesen mosolyogva beszél hazájáról. Tudja, hogy mi magyarok is távoli rokonságban vagyunk velük. Kérdésünkre elmondja, hogy ha nem győz Oroszországban az októberi forradalom, a tatár nép ma is nomád pásztort lenne.

„Jöjjen el hozzánk Tatárországba!...”

— Jöjjen el hozzánk, Tatárországba, nézze meg, mivel lett hazám a szovjetrendszer alatt! Európa kelles közepén sem vallana szegényt Kazán, a fővárosunk. És mennyi iskola, színház, tudományos intézet. Nézze meg az új falvakat, városokat.

Mikor megkérdezzük, hogy milyen nyelvű a közigazgatás, egyszerű természetességgel válaszol: tatár. Milyen lehetne más? Orosz? Hiszen ez nem Oroszország. Nálunk minden országban az illető nép nyelvén folyik minden. Az oroszokat szereljük, ők is szeretnek bennünket. Mi valamennyien szeretjük egymást, ez csak természetes — és csilingelő hangon nevet hozzá.

Ezután elmondja, hogy ő a Tatár Köztársaság operájának szólistája. Annakidején Moszkvában tanult, de ma már Kazánban tanul és fiatalok. Nemrég nyílt meg a híres Zsiganov vezetésű kazán zenei főiskola. Még egyszer ismétli, hogy a tatár népek a szovjetrendszer alatt meg a lehetőséget ahhoz, hogy a világműveltségbe bekapcsolódhassék.

Tízharminc hajlékát magas szovjetkifizetés díszíti. Művészi teljesítményéért kapta. A Szovjet-szövetségbeli művészek életkörülményeiről beszélünk. Elmondja, hogy a művészek sorsa a Szovjet-szövetségben a saját kezükben van. A művészeti tanácsban maguk a művészek ülnek és gondosan ügyelnek arra, hogy minden művész tehetségéhez képest érvényesüljön. Művészi szempontból kiemelkedő nem ismernek más. Anyagilag teljesen függetlenek, gondjaik nincsenek. Minden erejükkel és tudásukat a művészetnek szentelhetik. Ott egyetlen művész sem kaphatja el amlát, hogy vagy nem tudjuk fel, vagy anyagiak miatt nem érvényesülhet.

Musszinian Nina örmény. Nagyon felszök héki Brassó. Mintha a Kaukázusban volna.

Valamennyien elr gadtatással nyilatkoznak a közönségükéről. Itt, Romániában több népet volt alkalomuk — ha nagyon futólag is — megismerni. Safran elmondja, hogy Kolozsváron többek közt a Popper rapszódiaját is játszotta, amelyben magyar jellegű részek is vannak. Örvend, hogy a magyar közönségnek ezzel örömet szerezhetett.

(f. b.)

Szabó Árpád és Józsa Béla halálrakínzóinak borzalmas kegyetlenkedéseit tárja fel a kolozsvári népbírósi tárgyalás

(Kolozsvár) A Népbírósi megkezdte a háborús bűnösök negyedik csoportja ügyének tárgyalását. A kettészakított Erdély román és magyar rendőreit állította a bírak elé a népbíró.

A vádlottak padján hat ember ül. Az erdélyi sziguranca legkegyetlenebb főnökei: Mátyás Dumitru, Boeriu Iosif és Calimovici Constantin, az aradi állambiztonsági hivatal pribekei.

Ez a három ember és a negyedik, Anca komiszár gyilkolta meg Szabó Árpádot, Délerdély szabadságharcosát. Az aradi Astra-gyárban fogták el huszonharmadmagával. Románokkal, magyarokkal, zsidókkal. Mind a huszonhárman nemzetiségre való tekintet nélkül az Antonescu uralkod és a hitleri háború ellenségei voltak. Szabó Árpád volt a vezetőjük. Iszonyúan megkínálták őket. Mire Temesvárra érkezett, Szabó Árpád már olyan állapotban volt, hogy a temesvári rendőrség nem akarta átvinni. Kórházba szállították és ott kilehelte lelkét.

A három aradi főnök mellett ül Schiopu Traian, a resicai volt rendőrkomiszár, Codreanu Septimiu nagyszabású rendőrfelügyelő és Râmneatu Marius temesvári rendőrtiszt.

A vádirat ezután az észak-erdélyi főnökeket, Juhász csendőrfőnörszörmeget és társai kegyetlenkedését sorolja fel.

Vallanak a tanuk

A Népbírósi megkezdte a tanúk kihallgatását. Lőrinczi Ferenc csikszereclai asztalos monddta el, hogyan fogták el 30 székely demokrata harcosát együtt a magyar csendőrok 1941 szeptemberében. A harminc székely szabadságharcost Mádfalvára vitték, ahol Bányai Pál és Pálkás csendőralkisztek tizenegy napig megállás nélkül, felváltva, gumibottal ütöttek őket.

Bács Domokos elmondotta, hogy 1941 szeptemberében harmadmagával elfogták és Maroshévízre vitték, ahol időközben 65 székelyföldi demokrata harcos gyűjtöttek össze a fasiszta pribekek. Részletesen elmondta, hogyan kínozták őket. Vele Sáros Ferenc és más három csendő „foglakozott”. Amikor az egyik elfaradt, a másik kezdte útni. Kezét-lábát egy iskolapadhoz kötötték és gumibottal verték. Ezután egy nagy szoba négy sarkába állított fel a négy pribekek és neki egyikőtől a másikhoz kellett futni véresre vert lábakkal, úgyhogy a padlón ott maradtak lábának véres nyomai.

Oláh Péter csikszentmárjai földműves után Panescu Dumitru resicai munkás állott a bíróság elé. Panescu Dumitru Schiopu resicai rendőrkomiszár ellen vallott, aki a resicai ellenállási mozgalmat lecsapta.

Kurják János dr. Constantinescu Erzsébet és Józsa Béla tanuvalomását hallgatták meg csütörtök délután. Tanuvalomásaikból kialakult az a szörnyű kép, a mely több mint száz szabadságharcos szörnyű kínjait s a legelső, a legnagyobb, a régtörténelhatatlanabb: Józsa Béla halálát tárja elénk.

Ököllel, láncsal, gumibottal

Józsa Béla 1943 október 15-én fogták el. Kurják János két méternyire feküdt tőle. Szörnyű kínjai voltak. Maga Kurják János is össze volt törve. Ököllel, lábbal, bottal, láncokkal s gumibottal gyötörték őket. Elektromos kínzóeszközöket is használtak.

Dr. Constantinescu Erzsébetet Juhász és Papp főpribekek felszólították, nézze meg ő, mint orvos, Józsa Béla. Józsa Béla már napok óta úgy nyögött, hogy a kínzó-tábor lakói éjjelente át nem tudtak aludni. Mikor dr. Constantinescu Erzsébet bement hozzá, keze-lába össze volt láncolva, sápadt volt és egész testét kiverte a hideg veríték. Nem lehetett megmozdítani. Testének bármelyik pontjához nyúlt hozzá az orvos, kezének érintésével elviselhetetlen kínokat okozott a már halálrakínzott nagy szabadságharcosnak. Fogai élték már ki voltak törölve.

— Meggyilkoltak ezek a nyomorultak — suttogta, mikor az orvos főléje hajolt.

Jobb mellkasán az egyik pribekek lábának nyomaként hatalmas vérálfutásos

Józsa Béla élete árán sem vall

Közben a táborban a többiek is kínozták tovább. A kínzókamarákból kikicsapott a gyöttrődő férfiak és asszonyok jajsza. Azok, akik éppen nem voltak soron, a fal felé fordulva, mozdulatlanul tizenégy órán át, egyhelyben állva kellett hallgassák a kínzókat. Aztán egyszerre csak elterjedt a hír: Józsa Béla meghalt.

Guzman Erzsébet az ákosfalvi tábor háromszáz szabadságharcosának megkínkoztatásáról tett vallomást. Ebben a táborban Bányai, Horváth és Pálkás főpribekek és főhőségeik „foglakoztak” az elfogottakkal. Elmondta, hogy Malan a harmincas évek elején Nagyvárad munkás-ságának réme volt és ő gyötörté halálra Minszki Lajos ifjummunkást is. A sziguranca annakidején vizet pumpált a vádlottak tü-

dejébe és Malan legnagyobb szörakozása az volt, hogy ilyenkor a gyomrukon táncolt.

Még csütörtökön délelőtt állott a Népbírósi elő Palásthy József aradi vasesztérályos. Palásthy Józsefet 1943 február 23-án az Astra-gyárban tartóztatták le. Míg a MADONNA-fantáziátatlan harcosát. Még huszonkét embert fogtak el ugyanezen a napon és mindnyájukat az ottani sziguranca kísértek, ahol iszonyúan megkínálták őket. Négy napon keresztül Palásthyt állandóan ütöttek, majd 27-ről 28-ára virradó éjszaka szembesítették egy halálisan sápadt, minden ízében összetört, megkínzott és már-már meghaló emberrel. Ez az ember Szabó Árpád, a nagy erdélyi szabadságharcos volt. A tárgyalás folyik.

A népek teljes jogegyenlőségét hangoztatta Bátoron a belügyi államtitkár

(Bukarest) A bukaresti sajtó jelentése szerint a földosztás befejezésére alakított miniszterközi bizottság legutóbb a manomgyei Bátor és Szászrégent kereste fel.

A sajtóbeszámolók szerint ez alkalommal kivizsgálták és megoldották a náci hadsereggel elmenekült hilerista szászok által elhagyott községekbe való leteleptetéseket kapcsolatosan felmerült kérdéseket.

Sraer belügyi államtitkár a népgyűléseken tartott előadásában körvonalazta a helyi hatóságok feladatait a földosztás igazságos alkalmazása érdekében.

— A demokratikus rendszer — mondotta az államtitkár — az együttélő népek barátságának szilárd alapjaira támaszkodik. Eppen ezért a földosztás révén kívánja biztosítani az együttélő népek számára a szabad fejlődés legmesszebbmenő lehetőségeit. Az egészséges földművelés a földeteken viszi át a gyakorlatba a legigazságosabban és legteljesítősebben az együttélő népek barátságát és teljes jogegyenlőségét.

A miniszterközi bizottság ezután Tordamegyébe utazott.

A miniszterközi bizottság bátorai kiszállása és az ott elhangzott miniszteri szavak azt a reményt kelte, hogy végre mégis csak nyugvópontot jut a bátorai székely telepek ügye, amely egyik legkritikusabb panasza volt az erdélyi magyaroknak. Erre annál is inkább megvan a kilátás, mivel a megyefőnökök és a demokratikus pártok képviselői alakított bizottság már előzőleg a helyszíni vizsgálat során felvonta a kö-ségi jegyzőt és elrendelte a földosztott székely telepek visszahozatását. Ugyanakkor a mezőgazdasági kamara öt traktort bocsájított a telepek rendelkezésére míg a vármegye vetőmaggal látta el a földművelőket.

A traktorok üzemanyagának beszerzésére a MNSZ és az Ekösfront külön-külön gyűjtést indított.

Előre rendeliétek meg a lapárusnát a Népi Egység husvéti számát!

